

Det danske Socialdemokrati 1871—96.

Socialdemokratiet i Danmark har i Sommer fejret sit 25-Aars Jubilæum, og dets Blad »Socialdemokraten« er i den Anledning udkommen med et Jubilæums-Nummer, der indeholder en Del faktiske Oplysninger af Interesse. Vi tage nogle Data deraf.

Det danske Socialdemokrati fører sin Begyndelse tilbage til de »Socialistiske Blade«, hvoraf Louis Pio udgav 1. Hefte d. 24. Maj 1871 og 2. Hefte d. 12. Juli. En Uge senere, nemlig d. 21. Juli, udkom første Nummer af Ugebladet »Socialisten«, som det følgende Aar udvidedes til Dagblad og senere antog det nuværende Navn »Socialdemokraten«. Umiddelbart efter at de første Numre af »Socialisten« var udkomne, toges der fat paa Dannelsen af »en organisatorisk Ramme for Partiet«, hvilket skete ved Opretelsen af en dansk Afdeling af »Internationale«. I Løbet af en Maanedstid fik denne 700 Medlemmer, men Medlemstallet voxede snart og stærkt. I Løbet af Sommeren og Efteraaret afholdtes forskellige Møder, og til d. 5. Maj 1872 indvarsledes der et stort Møde paa Nørrefællede. Som bekendt blev dette Møde sprængt af Politiet. Derefter fulgte Socialistførernes Arrestation, Domfældelser, Fængslinger og Internationales Ophævelse. I Følge Sagens Natur vilde saadanne Politiforholdsregler dog aldrig kunne mere end blot foreløbig standse Bevægelsen; — et værre Afbræk led den endnu saa unge Bevægelse, da to af Lederne, Pio og Geleff, hemmeligt forlod Landet i Foraaret 1877. »Pios Løbebane fik sin bekendte bratte Afslutning«; »han havde ikke Karakterstyrke nok til at modstaa

det Tilbud, som Politiet i al Hemmelighed stillede ham; i Marts 1877 rejste han pludselig til Amerika, hvor han døde i 1894.* Dette Førernes Frafald var et haardt Slag for den endnu noget usikre Bevægelse. De allerede da ret talrige Organisationer »svandt ind eller opløstes, og det syntes en Tid, som om Bevægelsen var i Færd med helt at dø hen. Hovedgrunden hertil var« — skriver »Socialdemokraten«, — »at Arbejderne endnu havde en for ringe Tillid til sig selv og en for stor Tillid til enkelte Personer i Forbindelse med, at ogsaa nedadgaaende Konjunkturer i det økonomiske Liv bidrog til at svække Bevægelsen.« Men ogsaa disse Vanskeligheder overvandt, og fra Begyndelsen af Firserne gik Bevægelsen fremad med stærk Fart.

Det socialdemokratiske Partis Hovedorgan er nu voxet saaledes op, at det trykkes i et Oplag af 30,000 Exemplarer. Desforuden raader Partiet over de samvirkende Fagforeningers Organ »Samarbejdet« og over Satirebladet »Ravnen«. Dertil kommer 6 Provinsblade, nemlig de 4 jyske Blade i Aarhus, Horsens, Randers og Aalborg samt Ugebladet »Landarbejderen« og »Fyns Arbejderblad« i Odense. Endvidere udgives der en Del Fagblade.

Dette er den socialdemokratiske Presse.

I 104 offentlige Stillinger har det socialdemokratiske Parti nu Repræsentanter. Ved Folketingsvalget i 1872 afgaves der — paa 6 Kandidater i København — ialt 315 Stemmer (deraf 199 Stemmer i 5. Kreds). Den 25. Juni 1884 tog Socialdemokratiet Københavns 5. Kreds med 5,385 Stemmer og 9. Kreds med 920 Stemmer. Ialt naaede det socialistiske Stem-

metal da 6,805. Derefter steg Antallet af socialdemokratiske Stemmer ved Folketingsvalgene saaledes: i 1887 8,408, i 1890 17,232, i 1892 20,098, i 1895 25,019. Nu har Partiet 8 Repræsentanter i Folketinget, 2 i Landstinget. Desforuden findes der rundt om i Landet 15 socialdemokratiske Byraadsmedlemmer, 40 Sogneraadsmember, 7 Ligningskommissionsmedlemmer og 32 Bestyrelsesmedlemmer i de fri Fattigkasser. Dette giver tilsammen 104 offentlige repræsentative Stillinger, der beklædes af Socialdemokraternes Tillidsmænd; men 4 af dem beklæde hver to Stillinger, saa at der altsaa bliver 100 Personer til de 104 Stillinger.

Af disse 100 Personer ere 47 valgte i Byerne (derunder Handelspladserne samt Sundby og Esbjerg), 53 i rene Landkommuner.

48 er valgt paa Øerne, 52 i Jylland.

Af politiske Foreninger har Socialdemokratiet nu ialt 239, deraf 21 i København og Københavns Amts 3 første Valgkredse, 64 i Købstæderne (og Handelspladserne) og 154 paa Landet. Disse politiske Organisationer omfatter ca. 23,000 Medlemmer, deraf c. 10,000 i København—Frederiksberg, c. 7,000 i Købstæderne, c. 6,000 paa Landet.

Af Fagforeninger tælles 713 med c. 42,000 Medlemmer. Af de 713 Fagforeninger er 673 organiserede som Afdelinger i 31 Fagforbund. Adskillige af Fagforeningerne omfatte baade Mænd og Kvinder. 8 Fagforeninger omfatte alene Kvinder. Fagsammenlutningerne begyndte oprindeligt som »Sektioner« af Internationale; disse opløstes ved Regeringsforbudet mod Internationale i 1873; — men allerede inden den Tid var man begyndt med de fri Fagforeninger. To-

baksarbejderforbundet »Enigheden« oprettedes 1871, Bygningssnedkernes Fagforening og Møbelsnedkernes og Stolemagerens Fagforeninger er fra 1872. Indtil 1878 udgjorde Fagforeningerne tillige det socialdemokratiske Parti, idet man ikke dengang som nu skelnede mellem Partiets faglige og dets politiske og principielle Opgaver. Nødvendigheden af at dele Arbejdet gjordes allerede gældende paa Kongressen i »Gimle« 1876, hvor der dannedes en »Hovedbestyrelse« for den politiske Virksomhed og en »Lokalbestyrelse« for den faglige, men det er først med Oprettelsen af »Socialdemokratisk Forbund« d. 12. Febr. 1878 at en fuldstændig Arbejdsdeling finder Sted.

Det aarlige Kontingent til Fagforeningerne er gennemsnitligt Kr. 8.60, Fagforeningernes samlede aarlige Indtægt altsaa omtrent 360,000 Kr. Deres Formue i Kontanter er over $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Desuden ejer flere af dem faste Ejendomme af betydelig Værdi. Ikke blot ejer Socialdemokraterne paa flere Steder mer eller mindre anseelige Forsamlingsbygninger, men i flere Byer have de desuden oprettet Fællesbagerier.

Jubilæums-Numret indeholder ogsaa Artikler om de vundne »Resultater«, — men her er Jubilæums-Begejstringen løbet for stærkt af med Bladet. Det er kommet til at overse, at hvor der er opnaaet gode Resultater — særligt højere Løn — have ogsaa andre Indflydelser end de socialdemokratiske gjort sig gældende. Og de daarlige Resultater — dem er der nemlig ogsaa nogle af — glemmes naturligvis ganske. Om hvad der er tabt ved den socialdemokratiske Bevægelse, faar man ikke noget at høre. Imidlertid — Reflexionerne derover ville vi lade hvile. Her har det

kun været os om at gøre at hidsætte nogle faa statistiske Notitser til Belysning af det socialdemokratiske Partis Væxt i Danmark.

Sverigs Fabriker.

Af den svenske nyligt offentliggjorte Statistik over »Fabriker och Manufakturer« (i »Bidrag til Sveriges officiela Statistik«) ses, at de i 1894 i Virksomhed værende »fabriksinrättninger«, hvorover det svenske »Kommerskollegium« havde modtaget Beretning, udgjorde et Antal af 4,886, samt at Antallet ved dem beskæftigede Arbejdere udgjorde 130,206, medens deres Aarsproduktion havde en Værdi af 380 Millioner Kroner. Dette Værdital, der er baseret paa Producenternes Opgivelser, kan imidlertid, som Kommercekollegiet udtrykker sig, »ikke have nogen officiel Egenskab«. Hvad angaar de foran nævnte Tal af Fabriker og Fabriksarbejdere, maa yderligere bemærkes, at Savværk, Mel- og Grynmøller samt Mejerier ikke ere medtagne under Kollegiets Aarsberetninger om »Fabriker och Manufakturer«, ligesom visse industrielle Virksomheder, f. Ex. Bogtrykkerier og Dampbagerier, der egenlig burde henregnes til Fabriksindustrien, dog ifølge gammel Skik henregnes til Haandværksvirksomhed.

Saaledes begrænset bliver altsaa i 1894

Antallet af Fabriker 4,886,

Antallet af Fabrik-Arbejdere 130,206,

Produktionsværdi c. 380 Mill. Kr.